

Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi

Dergi Web sayfası: <http://dergipark.gov.tr/usakead>

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN ALTERNATİF ÖLÇME-DEĞERLENDİRME YÖNTEMLERİNE YÖNELİK TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

INVESTIGATION OF SOCIAL SCIENCES TEACHERS ATTITUDES TO TOWARD ALTERNATIVE MEASUREMENT AND EVALUATION METHODS

Merve Şahin* Emin Atasoy*

* Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi, mervesahin25240@gmail.com.

Gönderilme Tarihi: 24 Ekim 2017

Yayınlanma Tarihi: 31 Ocak 2018

Özet: Programların temel öğelerinden biri olan ölçme ve değerlendirme, öğretmenlerin bu öğe ile ilgili bilgi, tutum ve beceri geliştirmesi gerektiği bir alandır. Çalışmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerine yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda, sosyal bilgiler öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerine yönelik tutumlarının cinsiyet, eğitim düzeyi, kıdem ve sınıf mevcudu değişkenlerine göre incelenmesi gerçekleştirilmiştir. Araştırma nicel araştırma yönteminde olup, tarama modelindedir. Araştırma evrenini 2016-2017 öğretim yılında Çanakkale il merkezinde görev yapan sosyal bilgiler öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise 2016-2017 öğretim yılında yansız atama yoluyla seçilen ve Çanakkale il merkezindeki okullarında görev yapan 140 sosyal bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak Öztürk (2014) tarafından geliştirilen, geçerlik ve güvenilirliği sağlanan “Öğretmen Alternatif Ölçme – Değerlendirme Yöntemlerine Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmada, sosyal bilgiler öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme uygulamalarına ilişkin tutumlarının olumlu düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin bu duyuşsal hazırbulunuşluk düzeyleri dikkate alınarak, alternatif ölçme ve değerlendirmeye yönelik işlevsel girişimler ve destekler sağlayacak eğitsel politikalar geliştirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Alternatif ölçme ve değerlendirme, sosyal bilgiler öğretmeni, tutum.

Abstract: Measurement and assessment, which is one of the main elements of the programs, is a academic subject that teachers need to develop knowledge, attitude and skills on it. It is aimed to examine the attitudes of social studies teachers towards alternative measurement and evaluation methods in the study. Social studies teachers' attitudes towards alternative assessment and evaluation methods were examined according to gender, education level, and seniority and classroom size variables. Research is quantitative research method and survey research design is realized. The social sciences teachers, who are on duty in 2016-2017 school years in Çanakkale city center, constitute the research population. The sample of the research was selected through random sampling and it constitutes from 140 social studies teachers working in Çanakkale provincial center schools. The "Attitude Scale Toward Teacher Alternative Measurement - Evaluation Methods" developed by Öztürk (2014), which provides validity and reliability, was used as a data collection tool. As a conclusion, social studies teachers have positive attitudes towards alternative assessment and evaluation practices. Taking into account these emotional readiness levels of teachers, educational policies should be developed to provide functional initiatives and support for alternative assessment and evaluation that are interpreted as an opportunity in the educational process.

Keywords: Alternative measurement and evaluation, social studies teacher, attitude.

Giriş

Eğitim, bireyin bireysel etkinliklerine temellenen ve bireyin üyesi olduğu toplum içinde gerçekleştirilen bir süreçtir. Bu süreçte eğitim, bireye sosyalleşme fırsatları sağlayarak yaşama hazırlama misyonunu gerçekleştiren işlevsel bir sistem olma arayışındadır (Aslan, 2003; Kıncal, 2005). Bu işlevsellik arayışına aracılık eden eğitim uygulamaları dikkate alındığında, öğrenenin problem çözme, sorgulama, eleştirel düşünme, üst-düzey düşünme, kavramsal anlama gibi temel beceri kazanımlarına yönelik öğretim ve ölçme girişimlerinin ağırlık kazandığı anlaşılmaktadır (Ogan-Bekiroglu ve Akkoç, 2009). Bu eğitimsel eğilimler, öğrenmeyi bilişsel teorilerle açıklayan eğitim yaklaşımlarıyla, düşünme becerilerini işe koşan ölçme ve değerlendirme yöntemlerini öne çıkarmaktadır (Maeroff, 1991).

Eğitim programları hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme olmak üzere dört temel öğeden oluşmaktadır (Kartal, 2014). Değerlendirme, açık bir sistem olarak ele alınan eğitimin çıktılarını, belirlenen ölçütlere göre inceleyerek sistemin işleyişi hakkında gözlem yapma ve bir yargıya ulaşma olarak tanımlanmaktadır

(Demirel, 2006). Değerlendirme, tanılayıcı, biçimlendirici ve değer biçmeye yönelik işlevleri ile işe koşulmakta ve geleneksel ile alternatif değerlendirme yaklaşımları olarak karakterize edilmektedir. Değerlendirme yaklaşımlarında daha çok biçimlendirici niteliği ile öne çıkan alternatif değerlendirme, öğretim süreci sonunda yargıya ulaşmaktan çok öğrenme süreci boyunca sistemin paydaşlarının gelişimine yönelik hızlı ve çok yönlü dönüt verme amacını taşımaktadır (Wiggins, 1993). Bu işlevi ile alternatif değerlendirme, eğitimin temel amacı olan öğrenmeyi tamamlayan, öğrenme faaliyetini kolaylaştıran bir yaklaşım olarak öne çıkmaktadır (Broadfoot ve Black, 2004; Fox, 2008; Wolf ve diğerleri, 1991). Alternatif değerlendirmenin temellerini oluşturan varsayımlar dikkate alındığında, geleneksel değerlendirme varsayımlarından keskin çizgilerle ayrıldığı görülmektedir (Filer, 1995). Örneğin, alternatif değerlendirme uygulamaları sosyal özelliği öne çıkan nitelikli bir öğrenme çevresi içinde yapılmalıdır. Ek olarak bu yaklaşımda, öğrenmenin temel karakteristik özellikleri arasında süreklilik, aşamalılık ve etkileşimlilik parametrelerini kapsayan bir süreç olduğu kabul edilmektedir (Shepard, 2005). Öğrenme uygulamaları dikkate alındığında, alternatif değerlendirmede öğrencilerin kazanımlarını bir yapılandırma ürünü olarak sunmaktadır (Stiggins, 1995).

Alternatif değerlendirme, öğrenci merkezli eğitim yaklaşımlarıyla karakterize edilen bir uygulamadır. Öğrencilerin önceki deneyimlerini, geçmiş bilgilerini, bireysel ihtiyaçlarını, kültürel ve dil farklılıklarını, farklı öğrenme stillerini, bireysel farklılıklarını dikkate alarak sisteme dönüt vermektedir (Darling ve Hammond, 1994). Tanımlanan bu parametreler eşliğinde alternatif değerlendirme kendine özgü bir "ölçme-değerlendirme kültürü" oluşturmaktadır (Shepard, 2000; Wolf ve diğerleri, 1991). Alternatif değerlendirme tekniklerine örnek olarak performans dayalı değerlendirme, otantik değerlendirme, öz/akran/grup değerlendirme uygulamaları, portfolyolar, günlükler verilebilir. Bu süreçte öğrenenler, aktif rol olarak öğrenme sorumluluğunu hissetmektedirler. Örneğin öğrenciler, öz/akran değerlendirme, rubrik oluşturma gibi uygulamalarda, işbirliğini işe koşarak ölçme-değerlendirme uygulamalarının amaçlarına, kriterlerine karar verme sürecinde aktif rol almaktadırlar (Smith, 2000). İşbirlikli alternatif değerlendirme öğrenen ve öğretmen dışındaki paydaşlarından bu sürece katılımını sağlamaktadır. Eş zamanlı olarak, öğretim sisteminin diğer paydaşları olan eğitici ve öğrenen dışında aile, yönetici ve konu ile ilgili toplumun diğer üyelerinin de değerlendirme ile ilgili kararlara ve uygulamalara katılımını sağlamaktadır (Shohamy, 2001).

2010'lu yıllarda uygulanan öğretim programları incelendiğinde, Sosyal Bilgiler dersinin eğitim programları içinde yer aldığı görülmektedir. Sosyal bilgiler; formal eğitim sürecinde, farklı öğretim kademelerinde sunulan, sistem yaklaşımı ile öğretimin tüm öğelerine hitap eden bir akademik disiplindir (Sarı, 2007). Türkiye'de uygulanan Sosyal Bilgiler Öğretim Programı İlerlemecilik eğitim felsefesi zemininde Yapılandırmacılık yaklaşımına dayanmaktadır. Bu hali ile aktif öğrenmeyi işe koşturmaktadır. Böylece, öğrenci merkezli, süreç odaklı bir eğitim anlayışı öğretme-öğrenme kültürü üzerinde kendini göstermektedir (Öztürk ve diğerleri, 2007). Bu yaklaşımda Sosyal Bilgiler öğretim programı, alternatif ölçme ve değerlendirme uygulamalarını öğretim-öğrenme kültürüne dahil etmektedir (Gelbal ve Kelecioğlu,

2007). Bu kültürün oluşması ve yaşatılmasında önemli görev ve sorumlulukları olan öğretmenlerin, alternatif ölçme ve değerlendirme uygulamalarına olan tutumlarını sürecin işlevselliği açısından önemlidir. Öğretmenler, eğitim sistemi üzerinde işe koşulan tüm faktörlerin değerlendirilmesi sürecinde etkili bir rol oynamaktadırlar (Şahin ve Kartal, 2013; Şahin, Kartal ve İmamoğlu, 2013). Dolayısıyla öğretmenlerin değerlendirme sürecine yönelik duyuşsal donanımları önem arz etmektedir. Bu çerçevede sosyal bilgiler öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yönelik tutumlarının belirlenmesi gereği belirmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amacı çözümlenebilmek için aşağıdaki araştırma problemleri incelenmiştir:

1. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yönelik tutumları ne düzeydedir?
2. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme uygulamalarına ilişkin tutumları cinsiyet, eğitim düzeyi, kıdem ve sınıf mevcudu değişkenlerine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırma nicel araştırma yöntemi ve genel tarama deseni ile çözümlenmektedir. Genel tarama modelleri araştırma konusuyla ilgili kapsamlı ve esnek bir araştırma olanağı sunmaktadır (Babbie, 2011; Karasar, 2006). Tarama modelleri, araştırma evreninin tümü ya da evreni temsil eden örneklem grubu üzerinden gözlemler yaparak, araştırma evreni ile ilgili incelenen özellikler hakkında betimleme yapmayı sağlamaktadır (Kartal, 2016).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2016-2017 öğretim yılında Çanakkale il merkezindeki Sosyal Bilgiler öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise 2016-2017 öğretim yılında yansız atama yoluyla seçilen ve Çanakkale il merkezindeki okullarda görev yapan 140 Sosyal Bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır.

Tablo 1. Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerin kişisel bilgileri.

		f	%
Cinsiyet	Kadın	71	50,7
	Erkek	69	49,3
	Toplam	140	100
Eğitim Durumu	Yüksekokul	6	4,3
	Lisans	118	84,3
	Lisansüstü	16	11,4
	Toplam	140	100
Kıdem Yılı	1-5 yıl	10	7,1
	6-10 Yıl	20	14,3
	11-15 Yıl	59	42,1
	16-20 Yıl	42	30
	21 Yıl ve Üzeri	9	6,4
	Toplam	140	100
Sınıf Mevcudu	1-20 Kişi	12	8,6
	21-30 Kişi	52	37,1
	31-40 Kişi	71	50,7
	41 ve Üzeri	5	3,6
	Toplam	140	100

Tablo 1 incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin % 50,7'si kadın, % 49,3'ü erkek öğretmenlerden oluşmaktadır. Eğitim durumları bakımından öğretmenlerin büyük çoğunluğunun lisans mezunu (%84,3) olduğu ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte

yüksekokul (% 4,3) ve lisansüstü mezunu (% 11,4) öğretmenlerin de olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin % 7,1 'i 1-5 yıl, % 14,3 'ü 6-10 yıl, % 42, 1'i 11-15 yıl, % 30'u 16-20 yıl ve % 6,4'ü 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmen adayları olduğu belirlenmiştir. Araştırmada 31-40 arası sınıf mevcuduna sahip öğretmen oranı % 50, 7'dir. Bununla birlikte öğretmenlerin % 8,6'sı 1-20 arası, % 37,1'i 21-30 kişi arasında, %3,6'sı 41 ve üzeri sınıf mevcuduna sahiptir.

Veri Toplama Aracı

Çalışmada Öztürk (2014) tarafından geliştirilen, geçerlik ve güvenirliği sağlanan “ Öğretmen Alternatif Ölçme – Değerlendirme Yöntemlerine Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek 23 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin tek boyutlu olup 23 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte yer alan maddelerde olumsuz madde bulunmamaktadır. Ölçek beşli likert şeklinde olup, olumsuzdan olumluya doğru “tamamen katılmıyorum”dan, “tamamen katılıyorum”a doğru derecelenmektedir. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı ise .91 olarak belirlenmiştir.

Veri Analizi

Verilerin analizinde SPSS programından yararlanılmıştır. Araştırma verilerinin ölçek bütününde ve alt boyutlarda normal dağılım göstermesinden dolayı araştırmada parametrik testler kullanılmıştır. Başka bir deyişle basıklık ve çarpıklık katsayılarının ölçeğin tamamı ve alt boyutlarında (+1,5) ve (-1,5) arasında olduğu belirlendiğinden (Tabachnick ve Fidell, 2013) parametrik (normal dağılım gösteren) testler kullanılmıştır. Bu noktadan hareketle araştırmada frekans (f), yüzde (%), bağımsız örneklem t testi, tek yönlü Anova testleri kullanılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, araştırmacının alt amaçları doğrultusunda gerçekleştirilen analiz sonuçları sunulmaktadır.

Tablo 2. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirmeye ilişkin tutumları.

	X	Ss
<i>Alternatif Ölçme Ve Değerlendirmeye Tutumu</i>	3,51	,60

Tablo 2 incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerine yönelik tutumlarının “katılıyorum” düzeyinde olduğu

görülmektedir. Bu çerçevede alternatif ölçme değerlendirme araçlarına yönelik öğretmenlerin olumlu tutum sergiledikleri düşünülebilir. Öğretmenler, alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerine olan duyuşsal motivasyonlarının yüksek olduğu, uygulamalara yönelik olumlu eğilim sergileme yönünde olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 3. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirmeye ilişkin tutumlarının cinsiyet değişkenine göre incelenmesi.

Cinsiyet	n	X	Ss	sd	t	p
Kadın	71	80,80	14,95	138	-,120	,904
Erkek	69	81,08	12,89			

Tablo 3 incelendiğinde öğretmenlerin ölçmeğe ilişkin tutumları ölçmeğin [$t_{(138)} = -,120$; $p > .05$] cinsiyete göre anlamlı bir fark göstermediği ortaya çıkmaktadır. Bu bulgu, katılımcıların tutumlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşma göstermediği şeklinde yorumlanabilir. Kadın ve erkek sosyal bilgiler öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerine olan duyuşsal eğilimleri benzer düzeydedir.

Tablo 4. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirmeye ilişkin tutumlarının eğitim düzeyi değişkenine göre incelenmesi.

Eğitim Düzeyi	n	X	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Yüksekokul	6	86	6,84	Gruplar Arası	807,11	2	403,56	2,114	,125
Lisans	118	81,52	13,73						
Lisansüstü	16	74,75	15,99	Gruplar İçi	26156,42	137	190,92		
Toplam	140	80,94	13,92	Genel	26963,54	139			

Tablo 4 incelendiğinde öğretmenlerin ölçeğe ilişkin tutumlarının [$F_{(2-137)} = 2,114$; $p > .05$] eğitim durumu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Buna karşın, yüksekokul mezunu öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerine ilişkin tutumlarının daha yüksek olmasına karşın ($X = 86$) bu fark anlamlı değildir. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin farklı eğitim düzeyine sahip olmaları, alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerine olan duyuşsal eğilimlerini farklılaştırmamaktadır.

Tablo 5. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirmeye ilişkin tutumlarının kıdem değişkenine göre incelenmesi.

Kıdem	n	X	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
1-5 Yıl	10	78,6	17,13	Gruplar Arası	59,612	4	14,90	,075	,990
6-10 Yıl	20	81,15	10,22						
11-15 Yıl	59	81,08	14,29						
16-20 Yıl	42	81,11	14,08	Gruplar İçİ	26903,93	135	199,28		
21 Yıl ve Üzeri	9	81,33	16,95						
Toplam	140	80,94	13,97	Genel	26963,54	139			

Tablo 5 incelendiğinde öğretmenlerin ölçeğe ilişkin tutumlarının [$F_{(4-135)} = ,075$; $p > .05$] anlamlı farklılıklar göstermediği saptanmıştır. Bu çerçevede araştırmaya katılan öğretmenlerin ölçeğe yönelik tutumlarında kıdem yılının etkili bir değişken olmadığı söylenebilir. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerine olan duyuşsal eğilimleri, meslekteki görev süresinden etkilenmemektedir.

Tablo 6. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirmeye ilişkin tutumlarının sınıf mevcudu değişkenine göre incelenmesi.

Sınıf Mevcudu	n	X	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p*	Anlamlı Fark
1-20 kişi	12	78,41	10,71	Gruplar Arası	1515,98	3	505,32	2,701	0,04	III- IV
21-30 kişi	52	80,44	14,25							
31-40 Kişi	71	82,81	13,89							
41 ve yukarı	5	65,60	8,79	Gruplar İçi	25447,56	136	187,11			
Toplam	140	80,94	13,92	Genel	16963,54	139				

p* < .05; I: 1-20 kişi, II: 21-30 kişi, III: 31-40 kişi, IV: 41 ve yukarısı.

Tablo 6 'ya göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerine yönelik yönelik tutumları, sınıf mevcudu değişkeni bakımından anlamlı farklılıklar göstermektedir [F₍₃₋₁₃₆₎ = 2,701; p < .05]. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında gerçekleştiğini belirlemeye yönelik yapılan Tukey testi sonucuna göre sınıf mevcudu 31-40 (X = 82,81) ve 41 ve üzeri mevcuda (X = 65,60) sahip olan sınıflarda, 31-40 mevcuda sahip sınıflar lehine anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç ve Tartışma

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme uygulamalarının uygulanabilirliğine ve hedeflerin gerçekleştirilebilirliğine ilişkin tutumlarının olumlu düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. Alternatif ölçme ve değerlendirme uygulamaları geleneksel ölçme ve değerlendirme uygulamalarına göre kapsamlı, öğretmene daha fazla iş yükü sunan bir dönüt mekanizmasıdır (Çelikkaya, Karakuş ve Öztürk Demirtaş, 2010). Dolayısıyla öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme uygulamalarının uygulanabilirliğine ilişkin kaygılarının olması olasıdır. Fakat yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı temelinde, eğitim uygulamalarının işlevsel bir şekilde gerçekleştirilmesi ve eğitim paydaşlarının eşgüdüllü çalışmaları, alternatif ölçme ve değerlendirme uygulamalarını zengin eğitsel çıktılara aracılık eden bir fırsat haline dönüştürmektedir

(Şahin ve Abalı Öztürk, 2014). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin uygulanabilirliğine ilişkin tutumlarının, alternatif ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yönelik eğitsel yaklaşım ve insan gücü altyapısının destekleyici olmasından hareketle olumlu yönde çıktığı düşünülmektedir. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin hedeflerin gerçekleştirilebilirliğine ilişkin tutumları dikkate alındığında, alternatif ölçme ve değerlendirme uygulamalarının teorik zemini ve uygulama örnekleri değerlendirildiğinde mevcut potansiyelinin öğretmenler tarafından kabul edildiği ve bu durumun tutumlarına yansıdığı düşünülmektedir (Richardson, 1995).

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirmeye yönelik tutumlarının cinsiyet, eğitim düzeyi, kıdem ve sınıf mevcudu değişkenlerine göre incelenmesi gerçekleştirilmiştir.

Cinsiyet değişkeni dikkate alındığında, sosyal bilgiler öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme uygulamalarının uygulanabilirliği ve hedeflerin gerçekleştirilebilirliğine ilişkin tutumları kadın ya da erkek olma durumuna göre farklılaşmamaktadır. Alternatif ölçme ve değerlendirme uygulamaları dikkate alındığında cinsiyete göre uygulaması farklılaşan bir özelliği yansıtmamaktadır. Dolayısıyla, mevcut eğitim uygulamaları dahilinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin tutumlarının cinsiyete göre farklılaşmaması beklenen bir sonuçtur.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin eğitim düzeyleri alternatif ölçme ve değerlendirme uygulamalarının uygulanabilirliği ve hedeflerin gerçekleştirilebilirliğine ilişkin tutumları üzerinde herhangi bir farklılığa neden olmamaktadır. Yüksekokul mezunu, lisans mezunu ya da lisansüstü mezunu olmak sosyal bilgiler öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yönelik tutumlarında farklılaşma oluşturmaması ve olumlu düzeyde tutum sergilenmesi, alternatif ölçme ve değerlendirmenin etkili ve işlevsel bir dönüt mekanizması olmasına dayandırılmaktadır.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kıdem düzeyleri alternatif ölçme ve değerlendirme uygulamalarının uygulanabilirliği ve hedeflerin gerçekleştirilebilirliğine ilişkin tutum düzeyleri üzerinde bir farklılaşma göstermemektedir. Kıdemin öğretmenlerin mesleki tecrübelerini artması konusunda önemli bir belirleyici olması yanında, kıdemi yüksek olan öğretmenlerin geleneksel yapıya odaklanmaları, kıdemi düşük öğretmenlerin alternatif ve güncel uygulamaları daha kolay adapte olmaları yönünde ipuçları sunmaktadır. Bu durumda genç öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yönelik olumlu tutumda olması beklenen bir sonuç iken, kıdemi yüksek öğretmenlerin de alternatif ölçme ve değerlendirme yönelik olumlu tutum sergilemeleri önemli bir sonuç olarak yansımaktadır. Dolayısıyla alternatif ölçme ve değerlendirme uygulamalarının ontolojik potansiyelinin farklı tecrübe düzeylerindeki eğitimcilerin kabul düzeyini etkilediği düşünülmektedir (Darling ve Hammond, 1994).

Sınıf mevcudu alternatif ölçme ve değerlendirme uygulamaları için önemli bir belirleyicidir. Öğrenciyi merkeze alan, çoklu ölçmeyi işe koşan, süreci gözlemleyen bir yaklaşım olması nedeni ile daha çok küçük sınıf mevcutları üzerinde daha çok işlevsel olabilmektedir. Çalışma sonuçları dikkate alındığında, alternatif ölçme ve değerlendirme uygulamalarının uygulanabilirliğine ilişkin tutumlar sınıf mevcuduna

göre değişmemektedir. Sınıf mevcudunun az ya da kalabalık olması, sosyal bilgiler öğretmenlerinin uygulanabilirlik tutumlarını etkilememektedir. Dolayısıyla sosyal bilgiler öğretmenleri alternatif ölçme ve değerlendirme uygulamalarını duyuşsal olarak kabul eden ve bu uygulamaları kalabalık sınıf mevcudu gibi farklı zorluk aşamalarında da gerçekleştirmeyi isteyen bir potansiyelindedirler. Hedeflerin gerçekleştirilmesine ilişkin tutumlar dikkate alındığında sınıf mevcudu 31-40 kişi olan sosyal bilgiler öğretmenlerinin tutumlarının sınıf mevcudu 41 ve üzeri olan sosyal bilgiler öğretmenlerini tutumlarına göre yüksek olduğu görülmektedir. Dolayısıyla sınıf mevcudu 41 ve üzeri bir popülasyona ulaşıldığında sosyal bilgiler öğretmenleri hedeflerin gerçekleştirilebileceğine ilişkin tutumları zayıflamaktadır. Alternatif ölçme ve değerlendirme uygulamalarının hedeflerin gerçekleştirilebilirliğine ilişkin tutumları sınıf mevcudu 40 ve altı olan sınıflar için kabul görmektedir.

Sonuç olarak sosyal bilgiler öğretmenleri alternatif ölçme ve değerlendirme uygulamalarına ilişkin tutumları olumlu düzeydedir. Öğretmenlerin bu duyuşsal hazırbulunuşluk düzeyleri dikkate alınarak, eğitimsel süreçte bir fırsat olarak yorumlanan alternatif ölçme ve değerlendirmeye yönelik işlevsel girişimler ve destekler sağlayacak eğitsel politikalar geliştirilmelidir. Öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme uygulamalarını kullanmaları teşvik edilmelidir. Öğretmenlerin olumlu tutumları dikkate alınarak, alternatif ölçme ve değerlendirme uygulamaları önünde engel olarak çıkabilecek, müfredat yoğunluğu, materyal eksikliği, personel yetersizliği, dokümantasyon desteğinin zayıf olması gibi belirleyicilere karşı çözümler geliştirilmelidir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerine yönelik duyuşsal eğilimlerinin olumlu çıkması, öğretmenlerin 21. yüzyıl eğitim yaklaşımlarını benimsediklerine, öğrenen merkezli bir eğitim anlayışını işe koşmayı istekli olduklarına, sistem üzerindeki rol ve sorumluluklarını diğer paydaşlarla paylaşmaya açık olduklarına, değerlendirmenin durağan değil dinamik bir süreç olduğunu benimsediklerine ve değerlendirmenin amaç olmaktan öte araç olduğunu savduklarına yönelik bir temel oluşturmaktadır.

Kaynakça

- Aslan, K.(2003). Öğretmenlik mesleğine giriş. İzmir: Ege Üniversitesi Fakültesi Yayınları.
- Babbie, E. (2011). *The basics of social research, Fifth Edition*. Wadsworth CENGAGE Learning.
- Broadfoot, P. & Black, P.(2004). Redefining assessment? The first Ten Years of Assessment in Education. *Assessment in Education: Principles, Policy and Practice*, 11 (1), 7–26.
- Çelikkaya, T., Karakuş, U. ve Öztürk Demirtaş, Ç. (2010). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ölçmedeğerlendirme araçlarını kullanma düzeyleri ve karşılaştıkları sorunlar. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 57–76
- Darling-Hammond, L. (1994). Performance assessment and educational equity. *Harvard Educational Review*. 64 (1), 5–29.
- Demirel, Ö. (2006). *Öğretimde planlama ve değerlendirme: Öğretme sanatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Filer, A. (1995) Teacher assessment: Social process and social product, *Assessment in Education*, 2(1), 23–38.
- Fox, J. (2008). Alternative Assessment. In Encyclopaedia of Language and Education, (2nd Ed.).7, *Language Testing and Assessment*, , 97–109, NY: Springer Science Business Media, LLC.
- Gelbal, S. ve Kelecioğlu, H., (2007). “Öğretmenlerin Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri Hakkındaki Yeterlik Algıları ve Karşılaştıkları Sorunlar”. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 33:135-145.
- Kabapınar, Y., Karabağ, G., Tekindal, S., Yanpar, T., Yaşar, Ş. ve Yel, S., (2007). Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi. Pegem Yayıncılık. Ankara
- Karasar, N. (2003). *Bilimsel araştırma yöntemi (12. Baskı)*. Ankara: Nobel Dağıtım.
- Kartal, O. Y. (2014). Eğitim ve Öğretimde Program. Ç.Şahin&S.Z.Genç (Ed.). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Paradigma Yayınevi
- Kartal, O. Y. (2016). Eğitim ve Bilimsel Araştırma. S.Z.Genç&Ç.Şahin (Ed.). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Paradigma Yayınevi.
- Kıncal, R(2005). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Maeroff, G.I. (1991). Assessing alternative assessment.*Phi Delta Kappan*, 73(4), 272–281.
- Ogan – Bekiroğlu & Akkoç (2009). Preservice teachers’ instructional beliefs and examination of consistency between beliefs and practice. *International Journal of Science and Mathematic Education*, 7, 1173-1199.
- Öztürk, Y. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının alternatif ölçme-değerlendirme araçlarını kullanma konusunda yeterliliklerine ilişkin görüşleri. XII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, Adnan Menderes Üniversitesi, Kuşadası.
- Richardson, V. (1995). Constructivist teacher education: *Building a world of new understandings*. Bristol: Farmer Press.
- Shepard, L. A. (2000). The role of assessment in a learning culture. *Educational Researcher*, 29(7), 4-14.

- Shepard, L.A. (2005). Linking formative assessment to scaffolding. *Educational Leadership* 63 (3), 66–70.
- Shohamy, E. (2001). *The power of tests: A Critical perspective on the use of language tests*. Harlow, Essex: Longman.
- Smith, K. (2000). *Negotiated assessment. in classroom decision making: Negotiating and process syllabuses in practice*, ed. M. Breen and A. Littlejohn, 55–62. Cambridge: Cambridge University Press.
- Stiggins, R. J. (1995). Assessment literacy for the 21st century. *Phi Delta Kappan*, 77(3), 238-245.
- Şahin, Ç. ve Abalı Öztürk, Y. (2014). Sınıf öğretmeni adaylarının alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerine ilişkin görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 22(1).
- Şahin, Ç. & Kartal, O. Y. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının sınıf öğretmeni yetiştirme programı hakkındaki görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1): 164-190.
- Şahin, Ç., Kartal, O. Y.&İmamoğlu, A. (2013). Okul öncesi öğretmen yetiştirme programı hakkında okul öncesi öğretmen adaylarının görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1): 101-118.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistic*. (sixth ed.). Boston: Pearson.
- Wiggins, G. (1993). *Assessing student performance: exploring the purpose and limits of teaching*. San Francisco, CA: Jossey-Bass Publishers.
- Wolf, D., Bixby, J., Glenn, J. & Gardner, H. (1991). To use their minds well: Investigating new forms of student assessment. *Review of Research in Education* ,17(1), 31–74.

Extended Abstract

When the teaching programs which have been put into practice since 2010 are analyzed, it is seen that Social sciences lesson is covered by these programs. Social sciences are a lesson which put forward to all grades during formal education and which addresses to all elements of teaching programs (Sarı, 2007). In Turkey, Social Sciences Teaching Program relies on Progressivism educational philosophy and constructivism approach. That is, it requires active learning. An education approach which is student centered and process based affects learning-teaching culture (Ozturk et. al., 2007). As result of such an education approach, Social Sciences Teaching Program includes alternative assessment and evaluation methods into the learning-teaching culture (Gelbal & Kelecioğlu, 2007). The attitudes toward alternative assessment and evaluation methods of teachers, who have very essential duty and responsibilities in creating such a culture, is very important for the effectiveness of the process. Teachers have a very active role in the process of the evaluation of all the education system's elements (Şahin& Kartal, 2013; Şahin, Kartal & İmamoğlu, 2013). Therefore, being well equipped about assessment and evaluation processes for teachers becomes a very important competence. In this manner, the requirement of to determine social sciences teachers' attitudes toward alternative assessment and evaluation methods is evolving.

The Aim of the Study

It is aimed in this study to examine social sciences teachers' attitudes toward alternative assessment and evaluation methods. According to this aim, following research questions are investigated:

- At which level the social sciences teachers' attitudes toward alternative assessment and evaluation methods are?
- Do the social sciences teachers' attitudes toward alternative assessment and evaluation methods differentiate regarding the variables including; gender, education level, seniority, and class size.

Method

This study was designed in the general survey design which is a quantitative research method. The general survey design give the opportunity of searching deeply and flexibly (Babbie, 2011; Karasar, 2006).

Sample and Population

Population of the study composed of all the Social Sciences Teachers working in Çanakkale Province during 2016-2017 academic year. The sample is composed of 140 social sciences teachers who are randomly assigned.

Instruments

The Teacher Alternative Measurement Assessment and Evaluation Methods Attitude Scale which was developed by Öztürk (2014) was used.

Data Analysis

While analyzing data frequencies (f) and percentages (%) were calculated, and Independent Samples t Test and ANOVA were conducted by the help of the SPSS.

Findings

It can be assumed that teachers have shown a positive attitude towards alternative assessment evaluation tools. Teachers seem to have a high affirmative motivation towards alternative assessment and evaluation methods and a positive tendency towards practice.

It can be interpreted that the attitudes of teachers do not show any significant difference. Affective tendencies towards the alternative assessment and evaluation methods of male and female social sciences teachers are at the same level.

Affective tendencies towards the alternative assessment and evaluation methods do not differentiate according to the level of education of social sciences teachers.

Affective tendencies of social sciences teachers towards the alternative assessment and evaluation methods are not affected by tenure in their profession.

Social sciences teachers' attitudes towards alternative assessment and evaluation methods show significant differences in terms of class size variable.

Discussion

It is understood that social sciences teachers have a positive attitude towards the applicability of alternative assessment and evaluation practices and realization of objectives. Alternative assessment and evaluation practices are a feedback mechanism, which offers teacher more workload and more comprehensive than conventional methods (Çelikkaya, Karakuş ve Öztürk Demirtaş, 2010). Therefore it is possible that teachers have worries regarding applicability of alternative assessment and evaluation practices. But on the basis of the constructivist learning approach, the realization of educational practices in a functional manner and the coordinated efforts of educational stakeholders transform alternative assessment and evaluation practices into an opportunity to act as a rich educational outcome (Şahin and Abalı Öztürk, 2014). It is believed that attitudes towards the applicability of social science teachers are positively driven by the educational approach to alternative assessment and evaluation practices and the support of the humanitarian infrastructure. When considering the attitudes of the social science teachers to the achievement of their

goals, it is considered that the present potential is accepted by the teachers and reflected in the attitudes of this situation when the theoretical floor and application examples of alternative assessment and evaluation applications are evaluated (Richardson, 1995).

As a result, social sciences teachers have positive attitudes towards alternative assessment and evaluation practices. Taking into account these emotional readiness levels of teachers, educational policies should be developed to provide functional initiatives and support for alternative assessment and evaluation, which is interpreted as an opportunity in the educational process. Teachers should be encouraged to use alternative assessment and evaluation practices. Considering the positive attitudes of teachers, solutions should be developed against determinants such as curriculum density, material shortage, and personnel insufficiency, poor documentation support that can stand in the way of alternative measurement and evaluation applications.

The positive affective tendency of social science teachers towards alternative assessment and evaluation methods is a basis for adopting 21st-century educational approaches, willing to work with a learning-centered approach to education, being open to sharing their roles and responsibilities on the system with other stakeholders, embracing the evaluation as not a static but dynamic process and arguing that the evaluation is a vehicle beyond being just a goal.